

โดย นายวิฑูรย์ วงศ์แหลมสิงห์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีภาษีอากร

Accounting and Reporting for ESG

Accounting and Reporting for ESG กำลังเป็นที่ถูกกล่าวถึงในปัจจุบันมีหลายบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ ให้ความสนใจ ดังนั้นเราควรศึกษาคำว่า ESG คืออะไร เกี่ยวกับธุรกิจอย่างไร

ในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน หมายถึง การที่บริษัทประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึง การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาล (ESG) ควบคู่ไปกับผลการดำเนินงานด้านการเงินของธุรกิจ ซึ่งได้รับความนิยมจากนักลงทุนทั่วโลก เนื่องจากเป็นแนวคิดที่นักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาลงทุน ดังนั้นเราควรรู้ว่า ESG เกี่ยวกับธุรกิจอย่างไร

สำหรับ ESG เป็นคำย่อ ตัว E ย่อมาจาก Environment, ตัว S ย่อมาจาก Social, และตัว G ย่อมาจาก Governance ซึ่งหมายถึง การให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจ ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อ 3 ด้านหลัก คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาล เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน

สำหรับประเทศไทย การลงทุนแบบยั่งยืนที่ว่่านี กำลังได้รับความนิยมและเป็นที่ยุ่ักในตลาดทุนมากขึ้นเรื่อย ๆ บริษัทจดทะเบียนชั้นนำหลายรายมีการนำข้อมูลทางด้าน ESG มาเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน และสาธารณชนให้ทราบถึง การดำเนินงานของกิจการในรูปแบบของการจัดทำรายงาน ความยั่งยืน (Sustainability Reporting) ควบคู่ไปกับการรายงานข้อมูลทางการเงิน นอกจากนี้ ในส่วนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเอง ก็ได้สนับสนุนการจัดทำ รายชื่อหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment: THSI) เพื่อให้เป็นทางเลือกสำหรับนักลงทุนที่ต้องการลงทุน ในหุ้นกลุ่มนี้ รวมไปถึงจัดทำดัชนี SETTHSI

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน หรือ ESG บุคลากรทั่วทั้งองค์กรควรมีส่วนร่วม โดยเฉพาะฝ่ายบริหารจัดการ เช่น คณะกรรมการบริษัท ต้องเข้าใจแนวทาง ESG ของบริษัท โดยการปรับแนวทาง ESG เพิ่มเข้ากับกลยุทธ์ของบริษัท เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ ในการกำกับดูแลได้ดี รวมถึง CEO (Chief Executive Officer), CFO (Chief Financial Officer), CRO (Chief Risk Officer), CIO (Chief Investment Officer) และ COO (Chief Operating Officer) ควรปฏิบัติสอดคล้องกับการดำเนินงาน เพื่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายของ ESG องค์กรต้องบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างให้ประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมความเสี่ยงด้าน ESG เป็นพื้นฐานสำคัญ ในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่องค์กรควรให้ความสำคัญและปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

คือ จะดูหลักเกณฑ์ที่บริษัทคำนึงถึงการเน้นใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท

ด้านสังคม (Social)

คือ การบริหารทรัพยากรบุคคล อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม จัดให้มีความสัมพันธ์ และสื่อสารกับพนักงาน คู่ค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงมีส่วนร่วมที่ ดีกับชุมชนรอบด้าน

ด้านการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาล (Governance)

คือ การมีนโยบาย กำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการ การทุจริต ดำเนินงานอย่างโปร่งใส และดูแลผลประโยชน์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

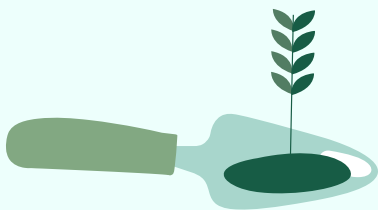
ความเสี่ยงของ ESG แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการน้ำและของเสีย การจัดการพลังงาน ความเสี่ยงในการถูกดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการจัดหาดูดิบ เป็นต้น ด้านสังคม เช่น การจัดการแรงงาน ความปลอดภัยและสุขภาพของพนักงาน คุณภาพของผลิตภัณฑ์ มาตราฐานของคู่ค้า คนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการสร้างโรงงาน เป็นต้น ด้านการกำกับดูแลหรือบรรษัทภิบาลธรรม เช่น ค่าตอบแทนผู้บริหาร การต่อต้านการให้สินบน การต่อต้านการทุจริต ความโปร่งใสด้านภาษี การไม่ผ่านกฎระเบียบ เป็นต้น

การประเมินความเสี่ยงด้าน ESG แบ่งเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1 กำหนดโครงสร้างการกำกับดูแล

1

โครงสร้างการกำกับดูแลควรครอบคลุมตั้งแต่ระดับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะกรรมการบริหาร ประธานฝ่ายบริหารความเสี่ยง หน่วยงานบริหารความเสี่ยง เจ้าของความเสี่ยง และหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความยั่งยืน โดยบุคคลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแล ควบคุม และติดตามการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ บริษัทควรส่งเสริมให้กรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูงตระหนักถึงความเสี่ยงด้าน ESG และสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีภายในองค์กร

2 เข้าใจบริบทและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ รวมถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

2

หน่วยงานด้านความยั่งยืนต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านความเสี่ยงและหน่วยงานด้านกลยุทธ์อย่างใกล้ชิด เพื่อทำความเข้าใจ ติดตาม และสื่อสารแนวโน้มที่สำคัญซึ่งเกิดขึ้นในอนาคตที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจ (Mega Trends) และประเด็นความเสี่ยงด้าน ESG ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจหรือส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์องค์กรทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ความมั่นคงด้านอาหาร การขยายตัวของสังคมเมือง เป็นต้น โดยอาจใช้เครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น SWOT Analysis หรือการจัดทำแผนที่ความเชื่อมโยงระหว่างผลกระทบการพึ่งพา และการสร้างคุณค่าหรือผลกระทบ (Impact and Dependency Mapping) เป็นต้น รวมถึงกำหนดระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite)

4

4 ประเมินและจัดลำดับความสำคัญความเสี่ยงด้าน ESG ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อบริษัทสามารถกำหนดประเด็นความเสี่ยง ESG ได้จากขั้นตอนที่ 3 แล้ว ต่อมาบริษัทต้องทำความเข้าใจว่าประเด็นความเสี่ยงนั้น ๆ ส่งผลกระทบต่อความสามารถของบริษัทในการดำเนินธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายอย่างไร ซึ่งบริษัทควรพิจารณาเลือกเกณฑ์จากตารางประเมินความเสี่ยง Risk Matrix ที่เหมาะสมในการประเมินความเสี่ยงรวมถึงกำหนดตัวแปรและสมมติฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรอบเวลา ขอบเขต เป็นต้น ซึ่งช่วยให้บริษัทสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นว่ามีความรุนแรงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดและส่งผลกระทบต่อธุรกิจอย่างไร

3

3 ระบุประเด็นความเสี่ยงด้าน ESG

การระบุความเสี่ยง ESG โดยใช้เครื่องมือการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เช่น การตอบแบบสอบถาม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เจ้าของความเสี่ยงและผู้บริหาร เพื่อทำความเข้าใจความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging Risk) รวมถึงกำหนดความหมายและขอบเขตของความเสี่ยงให้ชัดเจน

ตอบสนองต่อประเด็น ความเสี่ยงด้าน ESG

5

เลือกวิธีตอบสนองต่อความเสี่ยงด้าน ESG โดยพิจารณาจาก 1) บริบทในการดำเนินธุรกิจ 2) ต้นทุนและประโยชน์ 3) ความสอดคล้องกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงพันธกิจ วิสัยทัศน์ และค่านิยมองค์กร 4) พิจารณาความจำเป็นและเร่งด่วนในการตอบสนองโดยอ้างอิงจากตำแหน่งของความเสี่ยงบนตารางประเมินความเสี่ยง (Risk Matrix) เช่น อยู่ในระดับสูง (High) ปานกลาง (Medium) หรือต่ำ (Low) 5) พิจารณาจากระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) และความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดจากความเสียหาย (Risk Severity) ขององค์กร ทั้งนี้ บริษัทสามารถตอบสนองโดยการยอมรับความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การเปลี่ยนความเสี่ยงให้เป็นโอกาส การลดความรุนแรงของความเสี่ยง และการแบ่งปันความเสี่ยง เป็นต้น

ทบทวนและปรับปรุง ประเด็นความเสี่ยง ด้าน ESG

6

ดำเนินการทบทวนขั้นตอนที่ 1 – 5 อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ รวมไปถึงเฝ้าระวังและติดตามความก้าวหน้าในการตอบสนองต่อความเสี่ยงจากขั้นตอนที่ 5

7

สื่อสารและเปิดเผยประเด็นความเสี่ยงด้าน ESG

สื่อสารความเสี่ยงด้าน ESG แนวทางการจัดการ และผลการบริหารจัดการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายใน (คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร และพนักงาน) และภายนอก (เช่น นักลงทุน ลูกค้า NGOs และชุมชน) รับทราบ เนื่องจากความเสี่ยงถือเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการทำกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน และการตัดสินใจลงทุน รวมถึงเป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้กับทุกคนในองค์กร ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของระบบการจัดการความเสี่ยงขององค์กร นอกจากนี้ บริษัทอาจนำเทคโนโลยีหรือซอฟต์แวร์อื่น ๆ ที่ใช้อยู่ในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน เช่น ระบบบัญชีระบบสารสนเทศเพื่อการบูรณาการข้อมูลและกระบวนการทำงานภายในองค์กร (Enterprise Resource Planning หรือ ERP) มาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการระบุความเสี่ยงและการรายงานความเสี่ยงได้

การลงทุนที่คำนึงถึง ESG หรือการลงทุนที่พัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน เป็นอีกหนึ่งกระแสในอนาคตและเป็นโอกาสของธุรกิจที่มีพื้นฐานเรื่องความยั่งยืนอยู่แล้ว ซึ่งบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ และบริษัทที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ให้นักลงทุนมั่นใจว่าบริษัทก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำด้านนี้ ขณะที่การดำเนินงานของบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กไม่เคยให้ความสำคัญในดังกล่าว ต้องเริ่มคำนึงถึงการลงทุนแบบ ESG ผนวกเข้าไปในแผนของการดำเนินธุรกิจขององค์กรต่อไป

อ้างอิง

www.setinvestnow.com
www.setsustainability.com
www.set.or.th
www.pwc.com
www.cpajournal.com

